

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

โครงการปริญญาโทเป็นรายวิชาหนึ่งที่นิสิตสาขานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 4 จะต้องลงเรียนเป็นวิชาสุดท้ายก่อน จะจบการศึกษา โดยนิสิตจะต้องนำความรู้ความสามารถ นำมาสร้างสรรค์งานออกมา มีการค้นคว้า วิจัย เพื่อสร้างผลงานทางด้านนาฏศิลป์ 1 ชุดแล้วนำมาลงงานนั้นเผยแพร่สู่สาธารณชน

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของ นิสิตสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยตั้งแต่ปี 2534 จนถึงปี พ.ศ.2541 จำนวนถึง 52 ชุด ซึ่งพบว่า มีนาฏยประดิษฐ์ในโครงการปริญญาโท มีลักษณะเฉพาะเป็นของผู้สร้างสรรค์ที่ได้คิดขึ้นมา

จากปรัชญาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่จะผลิตผู้เพียบพร้อมด้วยความรู้ควบกับการ สร้างเสริมคุณธรรมให้กับบัณฑิตที่จะจบการศึกษาออกไป ให้เป็นผู้เพียบพร้อมด้วยสติปัญญา และคุณธรรม ซึ่งจะต้องปลูกฝังไปยังตัวนิสิตให้มีความรู้จักตัวเอง ใฝ่รู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไตร่ตรองเหตุผล รับผิดชอบเห็นการมีไกล มีศีลธรรมและเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพื่อเป็นการตอบสนองปรัชญาดังกล่าวนั้นที่จะผลิตบัณฑิตให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้จัดตั้งขึ้นมาและเปิดทำการรับนิสิตรุ่นแรกเข้ารับการเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต และเปิดทำการสอนใน 4 สาขาวิชาด้วยกัน ได้แก่

1. ภาควิชาทัศนศิลป์
2. ภาควิชาดนตรีศิลป์
3. ภาควิชาดุริยางคศิลป์
4. ภาคนาฏศิลป์

นอกจากภาระกิจทางการสอนแล้ว คณะศิลปกรรมศาสตร์ยังทำหน้าที่ในการวิจัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม บุกเบิกและพัฒนาวิชาการโดยผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งทางด้านการอนุรักษ์และการแสดงออกทางความคิดในรูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงาน และนำเสนอสู่สาธารณชน

ภาควิชานาฏศิลป์จึงได้เปิดทำการรับนิสิตและผลิตบัณฑิตในสาขาวิชานาฏศิลป์และเพื่อให้เป็นไปตามหลักสูตรที่ทางภาควิชาได้วางไว้ ทางภาควิชาจึงได้สนับสนุนให้มีการอนุรักษ์กิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมความคิดทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ซึ่งภาควิชามีบทบาทที่สำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกมาสู่สังคม โดยมีปรัชญาว่า "จะผลิตศิลปินบัณฑิต" ซึ่งหมายความว่าบัณฑิตที่จะเป็นศิลปินนั้นจะต้องมีความเชี่ยวชาญในศิลปะที่ตนถนัด และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้และถ่ายทอดความรู้ไปสู่บุคคลอื่นได้ ศิลปินบัณฑิตเหล่านี้ได้สร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ออกสู่สาธารณชนภายใต้โครงการที่ชื่อว่า "โครงการปริญญาานิพนธ์" ซึ่งถือว่าเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรและเป็นรายวิชาสุดท้ายของนิสิตก่อนที่จะจบเป็นบัณฑิตต่อไป

โครงการปริญญาานิพนธ์มีชื่อตามหลักสูตรว่า "วิชางานโครงการนาฏศิลป์" เป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ ซึ่งนิสิตจะต้องนำความรู้ที่ได้จากการศึกษา มาตลอด 4 ปี บวกกับประสบการณ์มาสร้างสรรค์เป็นผลงานออกมา วิชานี้จะเป็นการวัดผลตัวนิสิตก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาต่อไปโดยแบ่งการวัดผลออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ

1. การวัดผลความสามารถในเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ด้วยทักษะทางด้านนาฏศิลป์ โดยนิสิตจะต้องแสดงความสามารถทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยหรือนาฏศิลป์ตะวันตกในชุดรำไทยหรือบัลเลต์ ที่เป็นการแสดงเดี่ยวในชุดที่เป็นแบบมาตรฐาน 1 ชุด
2. การวัดผลจากการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ภายใต้โครงการที่ชื่อว่า "โครงการปริญญาานิพนธ์" (Creative Dance Project) โดยจะสร้างสรรค์ผลงานออกมาคนละ 1 ชุด
3. การวัดผลความสามารถในด้านการค้นคว้าข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์งานทางด้านนาฏศิลป์ในลักษณะของเอกสาร

และในการวัดผลนั้น นิสิตจะต้องผ่านการวัดผลทั้ง 3 ส่วนจึงจะถือว่าได้สำเร็จการศึกษา หากวัดผลไม่ผ่านในส่วนใดส่วนหนึ่งจะต้องสอบใหม่ในส่วนที่ไม่ผ่าน ในแต่ละส่วนจะมีกรรมการตรวจคุณภาพของงานไม่ต่ำกว่า 3 ท่านเพื่อเป็นการยืนยันในการสำเร็จการศึกษาของตัวนิสิตต่อไป

จากการศึกษาผลงานการแสดงทั้ง 52 ชุดพบว่ารูปแบบของงานทั้งหมดจะเป็นลักษณะของนาฏศิลป์ไทยประยุกต์ โดยมีลักษณะของการนำท่ารำจากนาฏศิลป์ไทยมาเป็นหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งท่ารำนั้นแบ่งได้เป็น มือ เท้า และลำตัว โดยมือสามารถออกแบบเป็นท่ารำได้มากมายไม่ว่าจะเป็นลักษณะของจีบ วง หรือการใช้มือทำท่าต่างๆ ส่วนเท้าก็จะเป็นลักษณะ

ของการเดิน การยกขา ตะเท้า และในส่วนของลำตัวจะมีทั้งท่าที่นำมาจากชีวิตประจำหรือเป็นธรรมชาติที่คนเราปฏิบัติอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการนั่ง การนอน เป็นต้น ท่าท่าส่วนมากจะได้แนวคิดมาจาก ท่าท่าในนาฏศิลป์ไทย ลักษณะของท่าท่าแม่บท หรือเป็นท่าที่นำมาจากนาฏศิลป์ตะวันตก โดยมากจะเป็นลักษณะของการใช้ลำตัว การใช้เท้า ท่าที่ธรรมชาติของคนไม่ว่าเป็น อากัปกริยาต่างๆ การเดิน นั่ง นอน คลาน ต่างๆ เป็นต้น และท่าที่เลียนแบบสัตว์เป็นการเลียนในลักษณะของพฤติกรรม การเคลื่อนไหว นิสัยของสัตว์ โดยการท่าท่าแต่ละส่วนของอวัยวะเมื่อนำมารวมกัน ก็จะเกิดเป็นท่าท่าที่ไม่จำกัดรูปร่าง ผู้สร้างสรรค์สามารถนำมาลักษณะต่างๆ ของอวัยวะทั้ง 3 ส่วนมาประดิษฐ์เป็นท่าท่าได้มากมาย ในบางครั้งท่าท่าของผู้สร้างสรรค์ยังสามารถสื่อความหมายแทนประโยคคำพูด หรือเนื้อร้องในลักษณะของการตีความตามเนื้อร้องหรือประดิษฐ์ท่าท่าขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะผลงานชุดนั้นๆ โดยมากแล้วท่าที่เลียนแบบสัตว์จะเป็นท่าเฉพาะที่ผู้สร้างสรรค์ออกแบบขึ้นเพื่องานของตน

นอกจากนี้ยังมีลักษณะของการจัดแถว การแปรแถว และการตั้งข่ม ซึ่งมีลักษณะของรูปทรงเรขาคณิตและรูปร่างของเส้นต่างๆ ที่นำมาเป็นรูปแบบของการจัดแถว และการแปรแถว ไม่ว่าจะเป็นรูปทรงพื้นฐาน เช่น วงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม เส้นตรงแนวตั้งแนวนอน เส้นเฉียงหรือเส้นโค้ง หรือการนำลักษณะของรูปทรงดังกล่าวมาผสมกันเพื่อเกิดเป็นรูปแบบที่ซับซ้อนขึ้น เช่น รูปวงกลมซ้อนในสี่เหลี่ยม เส้นโค้งร่วมกับรูปสามเหลี่ยม เป็นต้น นอกจากนี้จะเป็นการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างแล้ว การจัดแถว การแปรแถว ก็ยังสื่อความหมายของการแสดง ตามที่ผู้สร้างสรรค์คิดไว้ ลักษณะของรูปทรงจึงมีส่วนในการบอกความหมายต่างๆ ของการแสดงซึ่งเป็นทั้งความหมายในเชิงปรัชญา และความหมายตามเนื้อเรื่องของผลงาน การตั้งข่มเป็นการลักษณะท่าท่าอีกลักษณะหนึ่งที่ผู้สร้างสรรค์ออกแบบขึ้นมาเพื่อความสวยงาม และเป็นการแสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ในการนำเอาท่าท่า และรูปทรงเรขาคณิตมาจัดเป็นกลุ่มโดยมีผู้แสดงสื่อความคิดของผู้สร้างสรรค์ออกมา และยังมีความหมายตามลักษณะของผลงานนั้นๆ

ในส่วนของขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานโครงการปริญญาณิพนธ์นั้น นิสิตจะมีแนวคิดในตัวผลงานของตนที่ต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจและประสบการณ์เฉพาะบุคคล โดยสามารถเกิดจากประสบการณ์โดยตรงของผู้สร้างสรรค์เอง หรือเป็นแนวคิดที่ได้จากการเรียนรู้ความถนัดในสาขาที่ตนศึกษาอยู่ หรืออาจเกิดจากการการพบเห็นภาพในชีวิตประจำวันที่เป็นสิ่งรอบตัวของผู้สร้างสรรค์เองแล้วหยิบยกประเด็นเหล่านั้นมาเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์งาน นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่เกิดจากการดัดแปลงงานที่มีอยู่ แนวคิดประเภทนี้โดยส่วนใหญ่ค่อนข้างจะมีเนื้อหาและรูปแบบการแสดงที่มีลักษณะใกล้เคียงกับงานที่เคยสร้างสรรค์มาแล้ว หรือเกิดจากการ

ที่ผู้สร้างสรรค์ได้คลุกคลีกับงานที่เคยสร้างสรรค์มาก่อนแล้วจึงนำมาปรับปรุงพัฒนาต่อไป แนวคิดลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้นได้เสมอคือแนวคิดที่เกิดจากการจินตนาการของตัวผู้สร้างสรรค์ จินตนาการนี้อาจเกิดจากการพบเห็น การอ่านหนังสือบทกวี ความเชื่อพิธีกรรมต่างๆ ประเพณี เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ผู้สร้างสรรค์ได้นำมาเป็นประเด็นที่สำคัญในการสร้างสรรค์งาน

ขั้นตอนของการสร้างสรรค์งานโครงการปริญญาโทเป็นหัวข้อสำคัญที่จะทำให้ผู้สร้างสรรค์คิดงานออกมาอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอนซึ่งแบ่งได้เป็นหัวข้อดังนี้

1. การคิดหัวข้อที่จะสร้างสรรค์ผลงาน แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ประจำวิชา เป็นการเสนอหัวข้อในการจะสร้างสรรค์ผลงาน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความต้องการของผู้สร้างสรรค์ ว่าต้องการจะทำอะไร

2. การหาข้อมูล การค้นคว้า เพื่อประโยชน์ในการสร้างสรรค์งาน ผู้สร้างสรรค์จะต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะทำ โดยการหาข้อเท็จจริงมาอ้างอิงเป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์ต่อไป ซึ่งการหาข้อมูลก็สามารถทำได้ทั้งการค้นเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ เป็นต้น

3. การกำหนดเนื้อหาและรูปแบบของการแสดง ในส่วนนี้ผู้สร้างสรรค์จะต้องกำหนดขอบเขตงานของตนจากข้อมูลทั้งหมดที่หามาได้และกำหนดเป็นรูปแบบงานที่ชัดเจนว่าจะให้งานออกมาในรูปแบบไหน

4. การหาเพลงและดนตรีประกอบ เพลงและดนตรีนับเป็นส่วนสำคัญในผลงานแต่ละชุด เพราะผลงานส่วนมากจะใช้เพลงเป็นส่วนประกอบในการแสดงดำเนินเรื่อง และเป็นตัวกำหนดท่ารำ การแปรแถวออกมา เพลงยังต้องสื่ออารมณ์ให้เห็นชัดเจนดังนั้นและสอดคล้องกับแนวความคิด รูปแบบของผลงานนั้นด้วย

5. การคัดเลือกนักแสดง ผู้สร้างสรรค์ต้องมีความเข้าใจในหัวข้อของตนที่จะสร้างสรรค์งานขึ้นมา เมื่อกำหนดเนื้อหาและรูปแบบแล้ว ผู้สร้างสรรค์จะต้องกำหนดผู้แสดงเพื่อที่จะถ่ายทอดผลงาน ดังนั้นการคัดเลือกนักแสดง ผู้สร้างสรรค์จะต้องดูถึงพื้นฐานความสามารถของนักแสดงเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดและรูปแบบของผลงาน

6. การประดิษฐ์ท่ารำ เป็นขั้นตอนที่เชื่อมโยงมาจากการวางแนวทาง ความคิดที่จะสร้างสรรค์ขึ้นมา ในการประดิษฐ์ท่ารำนั้นผู้สร้างสรรค์สามารถใช้หลักการประดิษฐ์ท่ารำไทยมาช่วยในการประดิษฐ์ท่ารำของตนได้แต่ก็ควรมีพื้นฐานและทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยด้วยเช่นกัน

7. การออกแบบเครื่องแต่งกาย ในการการออกแบบเครื่องแต่งกายนั้น ผู้สร้างสรรค์จะต้องคำนึงถึงท่าเต้นด้วย เพราะถ้าเครื่องแต่งกายที่สวมใส่เป็นอุปสรรคกับการเต้นแล้วจะทำให้การแสดงเกิดข้อผิดพลาดได้ง่ายหรืออาจเกิดอุบัติเหตุกับนักแสดงได้เช่นกัน นอกจากการ

ออกแบบเครื่องแต่งกายจะคำนึงทำเดินแล้ว นักแสดงก็เป็นส่วนหนึ่งที่ผู้สร้างสรรค์ต้องคำนึงถึงเช่นกัน เพราะเครื่องแต่งกายที่ไม่เหมาะสมกับสรีระจะทำให้ผู้สวมใส่เกิดความไม่คล่องตัวเวลาแสดงได้เช่นกัน

8. การออกแบบฉากและแสง ฉากและแสงเป็นองค์ประกอบที่ทำให้การแสดงดูน่าสนใจยิ่งขึ้นผู้สร้างสรรค์ควรทราบถึงสีของแสงที่ใช้บนเวทีหรือเลือกแสงให้เหมาะกับการแสดง และรูปแบบของการแสดงนั้นๆ ด้วย รวมไปถึงเครื่องแต่งกายที่ใช้เมื่ออยู่บนเวทีแสงจะช่วยให้เครื่องแต่งกายดูเด่นยิ่งขึ้นถ้าเลือกแสงที่เหมาะสม หรือในการแสดงที่ต้องการเน้นเพียงจุดเดียวก็ควรเลือกใช้ไฟส่องไปที่จุดๆ นั้น ส่วนการออกแบบฉากก็ควรดูความเหมาะสมกับชุดการแสดง เพราะถ้ามีการจัดฉากหรือมีการตกแต่งมากเกินไป จะทำให้การแสดงจุดเด่นไปอยู่ที่ฉากแทนที่จะเป็นการแสดง

9. การซ้อมการแสดงและการเสนอผลงานต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เป็นการเตรียมพร้อมก่อนที่จะเริ่มการแสดงจริง การที่จัดให้มีการเสนอผลงานต่ออาจารย์ที่ปรึกษา นั้นก็เพื่อดูว่ามีส่วนใดที่ต้องแก้ไขหรือเพิ่มเติม เพราะในการสร้างสรรค์ผลงาน ตัวผู้สร้างสรรค์เองอาจจะละเลยในบางจุดที่ผู้สร้างสรรค์ไม่ได้สังเกต อาจารย์ที่ปรึกษาจะเป็นชี้แนะเพื่อให้เกิดความเหมาะสมมากที่สุด

ในแต่ละขั้นตอนของการสร้างสรรค์ผลงานนั้น ผู้สร้างสรรค์จะประสบกับปัญหาซึ่งถือเป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำให้ผลงานออกมาดีมากเพียงใด ผู้สร้างสรรค์จะต้องรู้จักคิดอย่างเป็นระบบและสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ โดยมากแล้วพบว่าปัญหาของการสร้างสรรค์งานจะเป็นปัญหาที่เหมือนกันของผู้สร้างสรรค์แต่ละคนซึ่งได้แก่

- ปัญหาในการคิดหัวข้อ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ไม่ทราบจะทำอะไร ไม่เข้าใจในหัวข้อที่ตนคิดหรือไม่สามารถตีความหมายจากหัวข้องานนั้นได้ และส่วนมากวิธีการแก้ไขก็จะเป็นคำปรึกษาจากอาจารย์ ผู้รู้ในเรื่องนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นการอธิบายหัวข้อ หรือแนะนำให้ลองหาข้อมูลเพื่อที่จะเข้าใจกับหัวข้อนั้นในมากขึ้น

- ปัญหาในการประดิษฐ์ท่ารำ จะพบว่า ส่วนใหญ่ผู้สร้างสรรค์จะคิดท่ารำต่อไม่ได้ หรือเมื่อคิดไปแล้วก็ไม่ตรงกับแนวคิดและหัวข้อที่ตั้งไว้ ไม่สามารถสื่อความหมายของผลงานได้ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการจะเป็นผู้สังเกตว่าท่ารำนั้นมีความเหมาะสมกับผลงานมากน้อยเพียงใด และยังขาดส่วนใดไปก็จะแนะนำให้ผู้สร้างสรรค์ลองคิดหรือหาข้อมูลในส่วนที่ขาดไป

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

อีก 30% จะเป็นการให้คะแนนในวันสุดท้ายของการเสนอผลงาน ซึ่งถือเป็นผลดีกับตัวนิสิตที่จะได้มีความกระตือรือร้นในการทำงานของตน และมีการรายงานเป็นระยะกับอาจารย์ที่ปรึกษา

องค์ประกอบอื่นๆ ของในผลงานโครงการปริญญาโทที่มีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานได้แก่ เครื่องแต่งกาย ดนตรีและเพลง ฉาก แสง โดยแต่ละส่วนจะช่วยให้การแสดงดูน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

- เครื่องแต่งกายนับว่าเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นที่ผู้สร้างสรรค์จะต้องคำนึงเพื่อให้เกิดการแสดงนั้นเกิดสีสันและความสวยงาม ในการออกแบบเครื่องแต่งกายนั้นพบว่า งบประมาณเป็นตัวแปรหนึ่งในการออกแบบเครื่องแต่งกาย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้สร้างสรรค์นำเอาเพียงผ้าเป็นชิ้นมาตัดเย็บง่ายๆ เป็นลักษณะของผ้านุ่ง สไบโดยมีการออกแบบวิธีการนุ่งที่แปลกออกไป และเครื่องประดับก็จะประดิษฐ์วัสดุที่ราคาไม่แพง เช่น กระดาษมาใช้ตกแต่งเพิ่มเติม

- เพลงและดนตรีประกอบ โดยมากแล้วจะเป็นการนำเอาเพลงมาตัดต่อหรือนำให้ผู้ที่มีความแนะนำเพลง ส่วนการแต่งเพลงขึ้นมาใหม่มีอยู่บางส่วนเท่านั้น เนื่องจากบุคลากรทางด้าน การแต่งเพลงมีอยู่น้อย และใช้เวลาในการแต่งค่อนข้างนาน ผู้สร้างสรรค์จึงต้องหาเพลงที่ใกล้เคียงกับแนวคิดและรูปแบบงานของตนมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

- การออกแบบฉากและแสง การออกแบบฉากนั้นจะพบว่าผู้สร้างสรรค์ไม่นิยมในการสร้างฉากบนเวที เนื่องจากงบประมาณที่จำกัดและผู้สร้างสรรค์ไม่ต้องการเน้นที่ฉาก ดังนั้นฉากที่นิยมจึงเป็นม่านในหอประชุม โดยอาจใช้แสงเข้ามาช่วยในการสร้างอารมณ์ของการแสดงในแต่ละช่วงและการจัดแสงนั้นโดยมากจะมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านแสงเป็นผู้ให้คำแนะนำ หรือช่างเทคนิคทางด้านแสงมาควบคุมการจัดแสงในผลงานของผู้สร้างสรรค์

จากการศึกษาเรื่องนาฏยประดิษฐ์ในงานโครงการปริญญาโท ผู้วิจัยได้สังเกตว่านาฏยประดิษฐ์ของผู้สร้างสรรค์ที่ออกแบบขึ้นมา นั้น โดยส่วนใหญ่จะนำหลักของนาฏยศิลป์ไทยมาเป็นแม่แบบที่สำคัญในการประดิษฐ์ เป็นการประยุกต์จากท่ารำไทย ส่วนท่าเต้นจะนำมาจากนาฏยศิลป์ตะวันตก ผู้สร้างสรรค์จะนำเอาการเต้นในลักษณะ Modern Dance หรือ ในลักษณะ Comtemperrary มาผสมผสานกับท่ารำไทย จนเกิดเป็นนาฏยศิลป์ในรูปแบบต่างๆ ขึ้นอยู่กับว่าผู้สร้างสรรค์จะออกแบบให้มีการใช้สัดส่วนของท่ารำหรือท่าเต้นในอัตราส่วนเท่าใด

ผลการวิจัยดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มในการสร้างสรรค์ผลงานโครงการปริญญาโทของนิสิตสาขานาฏศิลป์ไทย จากอดีตจนถึงปัจจุบันในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานที่จะเกิดขึ้น โดยจะมีรูปแบบของผลงานที่ชัดเจนขึ้นและสามารถจัดประเภทของรูปแบบการแสดงได้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งมาจากการที่ผู้สร้างสรรค์รับเอาวัฒนธรรมจากชาติต่างๆ ในลักษณะของท่าเต้นท่ารำเข้ามาผสมผสานกับท่ารำไทยให้เกิดความหลากหลาย และยังมีการประดิษฐ์ท่าเต้นใหม่ๆ ที่เป็นท่าเต้นลักษณะเฉพาะสำหรับชุดการแสดงนั้นๆ เพื่อให้เกิดเป็นผลงานการสร้างสรรค์ต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ในการศึกษาถึงข้อมูลของผลงานโครงการปริญญาโทของนิสิตภาควิชา นาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ประจำวิชาควรกำหนดรูปแบบของเอกสารที่นิสิตจะต้องส่งเป็นรูปเล่มเพื่อสะดวกสำหรับการศึกษาค้นคว้า และจัดให้เป็นรูปแบบเดียวกันและมีการทำสำเนาไว้ทั้งรูปของเอกสารและเทปบันทึกภาพ

2. ในการสร้างสรรค์ผลงานของนิสิตในภาควิชา นาฏศิลป์นั้น ควรได้รับการสนับสนุนในการเผยแพร่สู่สาธารณชนอย่างกว้างขวาง เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้ที่สนใจการสร้าง สรรค์งานที่มีลักษณะเช่นเดียวกัน